

Referanser:

Arkivsak: 20/01358-25

Saksdokumenter:

KR 15_24 Revisjon av gravferdsliturgi 1457100_14_0
Forhandlinger ved graven_rapport BRINK
kr_36_0_21_kirkelig gravferd som fokusområde

Igangsetting av liturgisak for gravferdsliturgien

Sammendrag

I sitt møte den 25. og 26. januar 2024, vil Kirkerådet behandle saken «Igangsetting av liturgisak for gravferdsliturgien». Sakens forslag til vedtak er følgende:

- Kirkerådet ber Nemnd for gudstjenesteliv utarbeide forslag til revidert ordning for gravferd. Igangsettelse av liturgisaken forutsetter Bispemøtets tilslutning.
- I tråd med regler for saksbehandling i liturgisaker, behandles saken etter reglens kapittel 2. Dette er den mest omfattende saksgangen for liturgisaker og innebærer at saken vil kunne sluttbehandles på Kirkemøtet 2027(KR 15/24).

Bispemøtet skal i denne saken vurdere sin tilslutning til igangsetting av liturgisak for gravferdsliturgien, slik den er beskrevet i Kirkerådets sakspapirer.

Ordning for gravferd ble sist revidert og vedtatt av Kirkemøtet i 2003 som supplerende alternativ til ordningen i Gudstjenestebok for Den norske kirke. Med bakgrunn i forskning, spørreundersøkelse og et etterlatt inntrykk fra henvendelser til Kirkerådet fra ansatte og andre aktører, foreslås i denne saken en revidering av Den norske kirkes gravferdsliturgi.

Bispemøtet har ikke fått oversendt det endelige vedtak fra Kirkerådets behandling før denne saken sendes ut til Bispemøtet.

Forslag til vedtak

Bispemøtet gir sin tilslutning til Kirkerådets vedtak og ber Nemnd for gudstjenesteliv utarbeide forslag til revidert ordning for gravferd.

Bispemøtet gir sin tilslutning til at saken behandles etter regler for saksbehandling i liturgisaker, kapittel 2.

Saksorientering

Bakgrunn

Gravferden er den kirkelige handlingen der Den norske kirke møter den største bredden av befolkningen, og gravferdsliturgien er trolig den liturgien som benyttes oftest. Mange mennesker møter gravferdsliturgien i løpet av et år, og den skal romme både døden, livet, troen og håpet. Gravferdsliturgien vi i dag benytter ble sist revidert i 2003. Slik liturgien i dag fremstår har den mange kvaliteter.

Vi har en god gravferdsliturgi som skaper gode rammer for en avskjed. Gjennom gravferdsliturgien gis det mulighet til å forkynne evangeliet til trøst og håp for de sørgende. Liturgien som i dag benyttes har også mange valgmuligheter som kan benyttes for å gjøre gravferden personlig og stedegen. I god dialog med prest, musiker og gravferdsbyrå vil det kunne forrettes gravferder som tar pårørendes ønsker på alvor.

Musikken er også en viktig del av kirkens arbeid med gravferd. Den siste avskjeden følges blant annet av musikken og kirkens mange kirkemusikere bidrar til et godt og mangfoldig gravferdstilbud i vår kirke.

Det vedlagte saksdokument fra Kirkerådet drøfter utfordringer og endringer knyttet til kirkelig gravferd i Den norske kirke. Ifølge en medlemsundersøkelse fra 2023 hadde 44 % av respondentene deltatt i en kirkelig gravferd de siste 12 månedene. Opinions spørreundersøkelse viser at færre personer under 40 år ønsker kirkelig gravferd for sine nærmeste, men kun 26 % oppgir seremonien i kirken som grunnen til dette ønsket.

Forskning fra MF vitenskapelig høyskole, viser at Den norske kirke ofte mislykkes i å formidle hensikten bak dagens gravferdsordning. Det er ofte byråene som formidler informasjonen til pårørende først. Rapporten indikerer også manglende enhetlig strategi i møte med ulike gravferdspraksiser, noe som fører til uforutsigbare praksiser og forskjellsbehandling nasjonalt og lokalt.

Det er en økende tendens blant pårørende til å ta aktivt eierskap til seremonien og ønske mer personlig involvering. Ønsket om en "mindre kristen" seremoni er også merkbart, selv om det ikke nødvendigvis sammenfaller med ønsket om personlighet. Musikken spiller en sentral rolle i å tydeliggjøre avdødes personlighet, og pårørende ønsker ofte en seremoni som hedrer den avdøde på en personlig måte.

Sist revisjon av liturgi for gravferd ble gjennomført for 21 år siden, i 2003. En liturgi som benyttes så mye og så ofte bør være oppdatert og harmonere med både samfunnets og brukeres behov, samtidig som den holder fast ved kirkens tradisjon og lære.

Det påpekes behovet for en revisjon av ordningen for gravferd, spesielt med søkelys på liturgi, minneord, preken og musikk. Revideringen bør ta hensyn til samfunnsutviklingen og befolkningens synkende kunnskap om og forberedelse på død og gravferd. Målet er å ivareta Den norske kirkes rolle som Norges folkekirke, samtidig som man tilpasser seg endrede behov og forventninger i samfunnet.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Kirkerådet skriver i sitt saksfremlegg: Det anbefales at revidert ordning for gravferd både trykkes og gjøres tilgjengelig digitalt. Digital tilgjengeliggjøring innebærer at ordningen publiseres på kirken.no/liturgi og i kirkens egne system for liturgiske ordninger. Det er også avgjørende at alle bispedømmeråd og biskoper informerer sine prester og kirkemusikere direkte når ordningen trer i kraft og publiseres. Dette vil kreve noe administrasjon, men har få andre økonomiske konsekvenser.